

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ З ЕПІДЕМІОЛОГІЄЮ
ГО «АСОЦІАЦІЯ ІНФЕКЦІОНІСТІВ СУМЩИНИ»

**Інфекційні хвороби
в практиці лікаря-інтерніста:
сучасні аспекти**

*Infectious diseases in practice of physician-internist: modern
aspects*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої 20-річчю кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією
СумДУ
(Суми, 25–26 травня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

Прокопів Олександра, Прикуда Надія
**МІКРОБІОЦЕНОЗ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ
РОТОГЛОТКИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНА СПРОМОЖНІСТЬ
ЛОКАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ІМУННОГО ЗАХИСТУ У
ХВОРИХ НА ВІТРЯНУ ВІСПУ ДІТЕЙ**

Кафедра дитячих інфекційних хвороб
Національний медичний університет імені Данила Галицького,
м. Львів, Україна

Prokopiv Oleksandra, Prykuda Nadiya
**MICROBIOSYNOSIS OF OROPHARYNX MUCOUS
MEMBRANE AND FUNCTIONAL ABILITY OF LOCAL
MECHANISMS IMMUNE DEFENSE IN CHILDREN WITH
CHICKENPOX**

*Department of Pediatric Infectious Diseases
Danylo Halytskyi National Medical University, Lviv, Ukraine*
ovprokopiv@ukr.net

Summary. The results of bacteriological research of mucose of naso-, oropharynx and the content of SIgA in the saliva of 126 children with chickenpox were represented in the work. It was found that in 43 children on the background of disorders of local immunity of the entrance gate of infection (according to the data of content SIgA in the saliva) the complications developed.

Актуальність. Стабільно високі показники захворюваності на вітряну віспу (ВВ) упродовж останніх років, неухильна тенденція до почастішання тяжких та ускладнених форм хвороби у дітей, визначає доцільність проведення наукових досліджень щодо з'ясування причин такої ситуації. Особливе занепокоєння викликають бактерійні ускладнення. Беручи до уваги ймовірність проникнення в організм патогенних бактерій через ерозивні поверхні вітрянкових елементів висипань та енантеми, вважали за доцільне вивчити стан мікробіоценозу слизових оболонок ротоглотки, ділянки вхідних воріт інфекції.

Інфекційні хвороби в практиці лікаря-інтерніста: сучасні аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 25–26.05.2017 р. СумДУ

Мета роботи – вивчити детермінованість варіантів клінічного перебігу вітряної віспи у дітей станом мікробіоценозу слизової оболонки ротоглотки та функціональною спроможністю локальних механізмів імунного захисту за даними динаміки показників вмісту SIgA у ротовій рідині.

Матеріали і методи. Спостереження проведено у 126 хворих на вітряну віспу дітей віком від 2-х місяців до 14 років, які знаходилися на стаціонарному лікуванні у Львівській обласній інфекційній клінічній лікарні упродовж 2005–2016 років. Діагноз вітряної віспи базувався на типових клінічних проявах хвороби, урахуванні даних епідеміологічного анамнезу та результатах загальноприйнятих лабораторних досліджень. Для вивчення функціонального стану локального імунітету при різних варіантах клінічного перебігу ВВ у дітей сформовано 2 групи співставлення: I – 64 хворих з неускладненим перебігом хвороби, II – 43 хворих з ускладненим. Усім хворим проводили бактеріологічні дослідження слизу носо- та ротоглотки на патогенну та умовно-патогенну флору. Стан локального імунітету визначали за вмістом SIgA в ротовій рідині на послідовних етапах хвороби методом імуноферментного аналізу.

Результати дослідження. За клінічними проявами середньотяжку форму діагностовано у 104 (82,6%) хворих, тяжку – у 14 (11,1%), легку – у 8 (6,3%) хворих.

Серед бактерійних ускладнень у 11 (25,6%) хворих діагностовано гінгівостоматит, у 7 (16,3%) – піодермію, у 7 (16,3%) – лакунарний тонзиліт, у 6 (14,0%) – гнійний отит, у 5 (11,6%) – пневмонію, у 4 (9,5%) – шийний лімфаденіт, у 3 (7,0%) хворих – абсцедуючі фурункули.

При проведенні бактеріологічних досліджень слизу з носо- та ротоглотки патогенна та/або умовно-патогенна флора виділена у 107 (84,9%) хворих, у 19 (15,1%) хворих – не виділялась. Спектр виділених бактерій наступний: *S. aureus* – 34 (31,8%) хворих, *S. pneumoniae* – 28 (26,2%), *S. epidermidis* – 23 (21,5%), *S. viridans* –

21 (20,0%), *St. pyogenes* – 15 (14,0%), *C. albicans* – 14 (13,1%), *Ps. aeruginosa* – 2 (1,9%) хворих.

При цьому у 9-х хворих одночасно виділено *S. aureus* + *S. viridans*, у 8 – *S. aureus* + *S. pneumoniae*, у 7 – *S. pneumoniae* + *S. epidermidis*, у 6 – *S. aureus* + *S. viridans* + *C. albicans*.

Для з'ясування впливу функціональної спроможності локальних механізмів імунного захисту та колонізаційної резистентності ротоглотки на перебіг ВВ співставлено дані динаміки вмісту SIgA в ротовій рідині у групах хворих дітей з неускладненим та ускладненим перебігом хвороби.

При поступленні у стаціонар хворих на ВВ дітей не констатовано вірогідної різниці, порівняно з показниками здорових дітей, підвищення вмісту SIgA в ротовій рідині в обох групах співставлення. За відсутності вірогідної різниці вихідних показників вмісту SIgA у ротовій рідині у хворих I та II груп результати наступних етапів досліджень щодо стану локальних механізмів імунного захисту істотно різняться У хворих I групи на 3–4 добу лікування спостерігається статистично вірогідно підвищення вмісту в ротовій рідині SIgA, порівняно з вихідними даними ($p < 0,05$). Проте, в ці терміни у хворих II групи середні показники вмісту SIgA в ротовій рідині вірогідно не відрізнялися від вихідних ($p > 0,05$). У часі це співпало з розвитком бактерійних ускладнень. Лише на наступному етапі досліджень (7–8 доба лікування) у хворих II групи констатовано вірогідне, порівняно з вихідними даними, підвищення вмісту SIgA у ротовій рідині ($p < 0,05$). У ці терміни у хворих I групи внаслідок неухильного подальшого посилення синтезу SIgA, вміст їх в ротовій рідині вірогідно вищий як порівняно з попереднім дослідженням, так і вихідними даними. Стійке підвищення у ротовій рідині вмісту SIgA у хворих I групи свідчить про активізацію локальних механізмів гуморального захисту.

Висновки. Отримані результати дають змогу стверджувати, що при ВВ у дітей між функціональною активністю локального імунітету, визначеного за ступенем підвищення вмісту в слині

SIgA, та колонізацією носо- та ротоглотки патогенними чи умовно-патогенними бактеріями наявний взаємозв'язок. Є підстави вважати, що на тлі значних розладів локального імунітету можуть розвиватися бактерійні ускладнення різного ступеня тяжкості. З-поміж патогенних бактерій-асоціантів привертає увагу β -гемолітичний стрептокок групи А (*S. pyogenes*), виділений у 15 (14,0%) дітей, у яких вітряна віспа ускладнилася розвитком отиту, тонзиліту та шийного лімфаденіту.